

วัดหลวง

ชื่อแหล่ง วัดหลวง

ที่ตั้ง หมู่ 3 บ้านวัดหลวง ตำบลวังเย็น อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : จากราชบุรีใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ไปทางกรุงเทพฯ เมื่อถึงสี่แยกบางแพเลี้ยวขวาไปทางอำเภอดำเนินสะดวก ระยะทางประมาณ 1 กม. วัดจะตั้งอยู่ทางซ้ายมือติดกับถนน

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : สถานที่ตั้งวัดเป็นที่ราบมีหมู่บ้านล้อมรอบ

แหล่งน้ำ : ทางทิศเหนือติดกับคลองชลประทาน และทางทิศใต้ของวัดระยะทางประมาณ 1.5 กม. จะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ ชื่อว่า “ คุนน้ำใส ”

ประวัติ : วัดหลวงเป็นวัดเก่าแก่ ในวัดเคยพบโบราณวัตถุที่เก่าไปถึงสมัยทวารวดี ได้แก่ ระฆังหิน นอกจากนี้ยังพบพระพิมพ์แบบอุทองบรรจุอยู่ในเจดีย์ราย พระอุโบสถสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาแต่เดิมไม่มีหน้าต่างได้รับการเปลี่ยนแปลงใหม่ในสมัยปัจจุบัน

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

พระอุโบสถ อาคารก่ออิฐถือปูน หลังคาเครื่องไม้มุงกระเบื้อง มีชายคาปีกนกคลุมทั้งสี่ด้าน มีเสาปูนสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่รองรับโครงหลังคาโดยรอบ หั้วเสามีบัวหัวเสาตกแต่ง ซ่อฟ้าใบระกาปูนปั้นประดับกระจก หน้าบันลวดลายปูนปั้นรูปครุฑยุคนาค ผนังก่ออิฐถือปูนด้านหน้าและหลังมีประตูทางเข้าด้านละ 2 ประตู บานประตูไม้ทาสีแดง ผนังด้านข้างมีหน้าต่างด้านละ 5 บาน ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป

โบสถ์ ตั้งอยู่โดยรอบพระอุโบสถ ฐานโบสถ์เป็นฐานบัวก่ออิฐถือปูน ส่วนใหญ่ฐานจะอยู่ในสภาพชำรุด โบสถ์เป็นหินทรายแดงขนาดใหญ่ ส่วนบนของโบสถ์กว้างยอดโค้งแหลมเล็กน้อย ส่วนล่างคอดเล็กน้อยเป็นเอวปากตวัดขึ้น แทนเสมาด้านล่างสุดเป็นแท่งสี่เหลี่ยม ตัวโบสถ์สลักเป็นสันตรงกลางและขอบ ส่วนบนของเสมาหักเว้า ส่วนล่างโกลนเรียบเป็นรูปสามเหลี่ยม ทำให้ลวดลายเส้นโค้งที่ตกแต่งโบสถ์มองดูคล้ายรูปปอดแผ่ ด้านล่างยกเป็นฐานรูปสี่เหลี่ยม โบสถ์ชั้นสำคัญของวัดหลวง คือ โบสถ์ที่ปักอยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ ที่ฐานมีจารึกอักษรขอมโบราณ ภาษาบาลีเขมรซึ่ง อ.เทิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญภาษาตะวันออก หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้อ่านไว้มีข้อความว่า “ ชยบัณฑิต ญ โย ” แปลได้ว่าโบสถ์นี้ท่านชยบัณฑิต ญ เป็นผู้สร้าง ซึ่งจากรูปแบบของโบสถ์และจารึก ทำให้กำหนดอายุได้ว่าอยู่ในศิลปะสมัยอยุธยาตอนกลางพุทธศตวรรษที่ 22-23

เจดีย์ราย ตั้งอยู่ภายในเขตกำแพงแก้ว ส่วนใหญ่จะเป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนทรงระฆังขนาด เล็กมีจำนวนทั้งหมด 12 องค์ ฐานเจดีย์จะเป็นฐานสี่เหลี่ยมหรือฐานบัวกลม ถัดขึ้นไปเป็นมัลลยเถาองค์ระฆังกลม ส่วนยอดมีบัลลังก์สี่เหลี่ยมรองรับปล้องไฉนที่ซ้อนกันเป็นชั้นๆ เจดีย์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในสภาพชำรุดจากรูปแบบศิลปะสามารถกำหนดอายุได้ว่าคงจะสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนกลางราวพุทธศตวรรษที่ 22

กำแพงแก้ว ลักษณะเป็นกำแพงก่ออิฐถือปูน กว้างประมาณ 1 เมตร สูง 1.2 เมตร มีซุ้มประตูทางเข้าตรงกลางของแต่ละด้านเป็นซุ้มคฤหา หัวเสาของซุ้มตกแต่งด้วยบัวหัวเสา สันนิษฐานคงจะสร้างขึ้นในสมัยเดียวกันกับพระอุโบสถ

เสาทะพารักษ์ ลักษณะเป็นเสาไม้สูง ที่โคนเสามีการแกะสลักเป็นกรวยเชิง ปลายเสาด้านบนแกะสลักเป็นรูปเทพพนม มีการตกแต่งด้วยกระจก ตรงกลางเสาซึ่งอยู่ในสภาพชำรุดมีร่องรอยของการเขียนลวดลายแล้วลงรักปิดทองเป็นลายประจายาม ศิลปะรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การกำหนดอายุสมัย : สมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : ศาสนสถานยังมีการใช้ประโยชน์

วันที่ปฏิบัติงาน : สำรวจ 5 ก.ย.39 บันทึก 12 ต.ค.39

ผู้ปฏิบัติงาน : นายเดชา สุตสวาท

ที่มาของข้อมูล : โบราณสถานที่ยังมิได้ขึ้นทะเบียนเล่ม 2 . โครงการสำรวจขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

เร่งด่วน กองโบราณคดี กรมศิลปากร,2533

ภาพประกอบ:

พระอุโบสถวัดหลวง

พระอุโบสถวัดหลวง

สถาปัตยกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา

โบสถ์มาตุ๋นหินทรายแดง

ด้านหน้าพระอุโบสถ

จารึกที่ฐานโบสถ์มา อักษรขอม ภาษาบาลี - เขมร

เจดีย์รายทรงระฆังกลม บริเวณด้านหน้าพระอุโบสถ

กำแพงแก้วรอบพระอุโบสถและซุ้มประตูทางเข้า